

Bitolj U Previranju

Author: [IWPR Balkans](#)

Nedavni etnicki nemiri izgleda da su uvod u nove konflikte u gradu.

U poslednjih dvadeset godina deca iz celog sveta okupljala su se u Bitolju. Njihove slike, posvecene tradicionalnoj arhitekturi, bile su pune poruka mira, tolerancije i nade za bolju buducnost. Ove godine, medjutim, posetioци umetnicke kolonije "Monmart", moci ce da vide samo spaljene ostatke poznate gradske carsije.

Pod okriljem noci 30. aprila nekoliko stotina Makedonaca unistilo je i zapalilo oko cetrdesetak prodavnica i restorana u vlasnistvu Albanaca i Muslimana.

Do nemira je doslo posle sahrane cetvorice policajca iz Bitolja koje su pripadnici Oslobodilacke nacionalne armije, ONA, ubili iz zasede u okolini Tetova.

U ovoj zasedi ubijena su jos cetiri makedonska policajca, u jednom od najgorih incidenata otkako je izbio sukob izmedju vladinih snaga i albanskih pobunjenika u februaru ove godine.

Albanska zajednica u Bitolju, koja cini oko deset odsto od ukupno 80.000 stanovnika grada, bile je dobro integrisana. Mesoviti brakovi i uzajamna prijateljstva medju stanovnistvom cesta su pojava.

Ali, nedavni napadi pripadnika ONA u severnoj Makedoniji naneli su tezak udarac zajednickim odnosima dve zajednice. Parole "Smrt Siptarima" cesto se mogu videti na zidovima zgrada. Iako nijedna ekstremna makedonska partija nema sledbenike u samom gradu, antialbansko raspolozenje sve vise raste.

"Ne mozemo tolerisati da sacica naoruzanih terorista svojim kukavickim napadima maltretira celu zemlju", kaze lokalni novinar Metodije Mladenovski. Makedonci su uvereni da Albanci zele da podele zemlju. Albanci kazu da se bore za ravnopravnost. Njihovim ciljevima ne pomaze mnogo to sto se mnogi poistovecuju sa taktikom koju sprovodi ONA.

Petar Panovski, Makedonac iz sela Dolenci blizu Bitolja kaze da je bio sokiran izjavom svog komsije Albanca koji smatra da je ubistvo osam policajaca prihvatljivo, ako se njegovoj zajednici ne obezbede puna prava.

Do ekspozije etnickih tenzija u Bitolju doslo je nakon sahrane cetvorice policajca. Neki Albanci su ove nemire uporedili za Kristalnom noci u Nemačkoj, kada su nacisti u toku jedne noci unistili sve jevrejske prodavnice.

Pojedini Albanci misle da su nemire organizovale makedonske politicke grupe iz Skoplja, dok drugi optuzuju fudbalske navijace zvane "Ckembari". Malo je onih koji veruju da je nasilje izbilo spontano.

Dzeko Miftarovski, vlasnik picerije i poslasticarnice kaze: "Siguran sam da to nisu pocinili stanovnici Bitolja. Moji prijatelji, koji su bili prisutni te noci rekli su da su poslate bande iz Skoplja i drugih gradova kako bi unistile prodavnice. Ne mozemo reci da su napadi bili spontani kada su napadace cekali kamioni u koje su utovarali ukradenu robu".

Napadaci su se okomili na bogate Albance, od kojih su neki bili povezani i sa crnim trzistem u Bitolju.

Albanac Kamber Rasimovski pucao je u jednog od napadaca kada je zapaljena njegova kuca, motel i kafic. Policija ga je uhapsila zajedno sa njegova dva sina. Kasnije su ga pustili.

Izvori u Bitolju kazu da su u kaficu Rasimovskog radile prostitutke iz Rusije i Ukrajine. On je odbio da bilo sta komentarisane, ali je njegova zena izjavila za IWPR da je ova porodica pretrpela stetu od oko 200.000 nemackih maraka. "Uplasceni smo, unistili su nam posao, pretukli sina", kaze ona, "ne znamo sta ce se sledece dogoditi".

Dom Mitata Alija, pripadnika albanske Partije demokratskog prosperiteta i bivseg kandidata za gradonacelnika grada, takodje je spaljen. On je prosle godine kaznjen na sest godina zatvora zbog trgovine oruzjem i drogom. No, obicni ljudi takodje su bili zrtve napadaca.

Ajco Miftarovski, Musliman koji gotovo pola veka zivi u Bitolju, sutradan posle napada stavio je nova vrata i prozore na svoj unisteni restoran. Iste noci sve je ponovo razbijeno. "Jos uvek sam u soku i pijem sedative", kaze on.

Zbog najnovijih dogadjanja u gradu Albanci kazu da se ne osecaju bezbedno. "Ne usudjujem se da sam setam", kaze jedan od njih. "Imam predosecaj da ce se nesto lose desiti".

Vecina prodavnica stare carsije u Bitolju izgleda jos onako kako su osvanule 1.maja, u rusevinama. Biznismeni su pokusali da od gradolancelnika dobiju pomoc I tako poprave ostecenu imovinu, ali izgleda da nema dovoljno sredstava.

Da bude jos gore, lokalna osiguravajuca drustva nerado isplacuju nadoknade stete Albancima. Do sada su samo tri biznismena primila kompenzacije. Oni su dobili oko 25.000 nemackih maraca, sto je mnogo manje od stete koju su pretrpeli, odnosno sume koja im je potrebna za popravku imovine.

Osiguravajuca drustva, takodje, nerado sklapaju nove ugovore sa albanskim klijentima, sto ukazuje na cinjenicu da se ocekuju novi nemiri.

Nakon nedavnog ubistva petorice makedonskih vojnika (utorak uvece) u okolini Tetova, od kojih su trojica iz Bitolja, postoje ozbiljna strahovanja da ce doci do ponovne odmazde nad bitoljskim Albancima.

Jedan od ubijenih vojnika je clan Ckembara. Njegov brat, takstita, u sreu je organizovao protest u gradu. Dve stotine taksista proslo je kolima kroz centar Bitolja, trubeci i masuci antialbanskim parolama.

"Ne znam sta da radim...plasim se za svoj zivot...nemam gde da idem", rekla je jedna mlada Albanka IWPR-u.

Sime Alusevski je novinar nedeljnika "Bitolski Vjesnik".

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/bitolj-u-previranju>